

leen kysymys, miten selviytyvät ne uskonnollisissa liikkeissä (tai muissa suljetuissa yhteisöissä) väkivaltaa kokevat naiset, jotka eivät ole yhtä ”resurssirikkaita” kuin Päivi. Millaisia olisivat olleet vaihtoehtoiset tarinat ja mikä on selviytymisen ”vähimmäismäärä”? Missä määrin Päivin selviytymisen tarinan voi yleistää?

Teos on hyvin tarpeellinen väkivaltaan ja uskonnollisiin liikkeisiin liittyvän tutkimuksen kannalta. Tutkimuksellisesti se on hivenen epätavanomainen yhdistäen perinteistä tutkimustekstiä elämäkerralliseen tekstiin ja proosaan, mutta nimenomaan sen ansiosta avautuu uusia näkökulmia väkivallan kokemuksen ymmärtämiseen. Erityisen huomion ansaitsevat myös teoksen havainnollistava kuvitus sekä moninaiset tutkimuksen teon eettiset pohdinnat. Tarkastelun moniulotteisuus on tuonut teokseen myös toisteisuutta: nyt samoja asioita ja teemoja saatetaan käsitellä useammassa luvussa hivenen eri näkökulmasta katsottuna. Tätä olisi voinut vähentää lukujen tarkemmalla sisällönmäärittelyllä tai lukujen yhdistämisillä taikka muilla rakenteellisilla keinoilla.

Vaikka teoksessa selviytymisen ulottuvuutta on esitelty suhteellisen laveasti, niin tulevien uskonnollisiin liikkeisiin

liittyvien väkivaltatutkimusten suhteen olisi kiinnostavaa saada jäsennellympää kuvaa selviytymisen edellytyksistä, sen rakenteellisista vaatimuksista, henkilökohtaisten resurssien merkityksestä ja vaikkapa moniammatillisuuden toteuttamisesta. Tässä yhteydessä on tarpeellista kehittää myös yhä monivaihteisempaa uskontolukutaitoa: miten uskonnollisten liikkeiden piirissä tapahtuvaa väkivaltaa pitää ymmärtää väkivallan ratkaisun näkökulmasta ja millaisia vaatimuksia se tuottaa vaikkapa terapiatyölle, terveydenhoidolle sekä poliisien ja muiden viranomaisten toiminnalle.

Uskonnollisen monimuotoisuuden kasvaessa Suomessa uskonnollistaustainen väkivalta ei ole vähentymässä, pikemminkin haasteet tulevat olemaan yhä hankalampia ja moninaisempia. Uskonnollisten ryhmien sisäinen väkivalta jää edelleen pimentoon palvelujärjestelmien pyörteissä muun muassa hienotunteisuuden, tietämättömyyden ja vääristyneiden uskonnonvapauden ihanteiden takia. Tässä kontekstissa Lidmanin teoksen kaltainen lestadiolaisuuteen liittyvä tutkimus avaa tietä myös muiden uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden ymmärtämiseen.

Aini Linjakumpu

Talous feministisen kritiikin keskiössä

Johanna Kantola, Paula Koskinen Sandberg & Hanna Ylöstalo (toim.):
Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia: talouskriisistä tasa-arvon kriiseihin. Helsinki: Gaudeamus, 2020, 328 s.
ISBN: 978-952-345-056-1

Tasa-arvopolitiikka on jatkuvaa kamppailua ja ongelmien näkyväksi tekemistä. Viime vuosina uusliberalistinen talouspoliittinen ideologia on merkinnyt valtion roolin kaventumista tasa-arvopolitiikassa sekä talouskuripolitiikkaa, jonka myötä tasa-arvoon tähtäävät toimet saavat yhä vähemmän huomiota ja resursseja poliittisessa päätöksenteossa. Toisaalta myös populismin sekä antifeminististen ja rasististen näkökulmien nousu asettaa uusia haasteita. Teos *Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia* kuvaa näitä yhteiskunnallisia muutostrendejä painottaen kuitenkin talouden keskeistä roolia tasa-arvopolitiikassa.

Tämä on tervetullut näkökulma, sillä feministinen tasa-arvon talousanalyysi ei ole ollut suomalaisen keskustelun keskiössä. Samalla teos jatkaa Raija Julkusen perinnettä keskittyessään

hyvinvointivaltion alasajon, markkinoiden kasvavan vallan sekä kilpailukykyohjenuoran epätasa-arvoa tuottaviin vaikutuksiin.

Tällainen talouspolitiikka vaikuttaa eri tavalla sukupuoliin. Julkiseen sektoriin kohdistuva leikkauspolitiikka kohdistuu enemmän naisten tekemään työhön, mikä lisää sukupuolten välistä eriarvoisuutta. Osaltaan tämä heijastelee myös sitä, että Suomessa miesten tekemää ”tuottavaa” työtä yksityisellä sektorilla arvostetaan yhteiskunnassa enemmän. Tosin viimeistään koronakriisi on osoittanut, miten välttämätöntä naisten tekemä työ ja julkisen terveydenhuollon kantokyky on yksityiselle taloudelle.

Teos on artikkelikokoelma, jonka kirjoittajat sijoittuvat suomalaisen sukupuolentutkimuksen kentälle. Teoksessa on kolme osaa, joista ensimmäinen käsittelee yleisemmällä tasolla tasa-arvopolitiikan pysyvyyttä, jatkuvuutta ja muutosta. Tässä osassa artikkeleiden aihepiirit käsittelevät muun muassa Euroopan talouskriisin myötä harjoitettua talouskuripolitiikkaa, talouspolitiikan taloudellistumista ja sukupuolisokeutta, joita Anna Elomäki ja Hanna Ylöstalo tarkastelevat artikkelissaan. Tasa-arvon ja politiikan

taloudellistumisella Elomäki ja Ylöstalo tarkoittavat ”taloutta koskevien arvojen ja käytösten leviämistä kaikkeen poliittiseen päätöksentekoon ja kaikkeen valtion toimintaan” (s. 51). Ensimmäisessä osassa käsitellään tasa-arvoa myös ihmis- ja perusoikeuksien näkökulmasta, jossa keskeistä on syrjinnän estäminen ja tasa-arvon edistäminen erityisesti tasa-arvolain tasolla (Johanna Niemen artikkeli).

Toinen osa keskittyy tasa-arvosta ja feminismistä käytyihin kamppailuihin painottaen myös identiteettipoliittisia näkökulmia. Tämä kirjan osa olisi kaivannut napakampaa jäsenystä ja johdatusta suhteessa muuttuneeseen feminismiin. Siinä käsitellään muun muassa femonationalismia, turvapainhakijoita ja mediaa (Veronika Honkasalo), transpolitiikan nousua (Niina Järviö) sekä Suomen ulkosuhteiden politiikkaa (Marjaana Jauhoja & Minna Lyytikäinen). Anna Elomäki, Johanna Kantola, Anu Koivunen ja Hanna Ylöstalo kirjoittavat uudesta politisoitumisesta ja muuttuvasta feministisestä toimijuudesta, mutta tämä yleisluonteisempi artikkeli olisi toiminut paremmin osion alussa.

Ensimmäisen ja toisen osan ansiona on tasa-arvopolitiikan kehityksen kuvaaminen myös

kansainvälisellä tasolla. Esimerkiksi EU:n lainsäädännön rooli ja muuttuneiden tasa-arvokäytäntöjen ja -ohjelmien vaikutus Suomen tasolla saa huomiota useammassa kirjan luvussa. Keskeiset painotuskohdat – ainakin retorisella tasolla – ovat sukupuolen käsitteen muuttuminen moninaisemmaksi ja intersektionaalisuuden korostaminen, jotka laajentavat käsitystä tasa-arvopolitiikasta, joka on perinteisesti nähty naisten ja miesten välisenä kysymyksenä.

Kirjan kolmas osa kokonaisuudessaan käsittelee työmarkkinoita ja hoivaa. Kolmas osa sisältää muun muassa Paula Koskinen-Sandbergin artikkelin, joka käsittelee korporativismin epäsuotuisaa vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon ja palkkaeroihin. Koskinen-Sandbergin artikkeli on erittäin hyvä kuvaus siitä, miten tärkeimpien toimijoiden keskinäinen sopiminen korporativistisessa järjestelmässä tuottaa vakiintuneita valtarakenteita, mikä mahdollistaa tiettyjen toimijoiden intressien ja etujen turvaamisen vuosikymmenestä toiseen. Tämä toistuu usealla muullakin politiikan alalla, ei pelkästään tasa-arvopolitiikassa. Toivoisin enemmän tämän tyylistä valta-analyysiä suomalaisessa yhteiskuntatieteessä, jossa tutkimuskohteena ovat erityyppi-

set valtaapitävät ryhmittymät, heidän keskinäiset suhteensa sekä ne resurssit ja strategiat, joilla näitä asetelmia ylläpidetään.

Samalla linjalla jatkaa Miikaeli Kylä-Laakso artikkelissaan, jossa hän mielenkiintoisesti analysoi Sipilän hallituksen aikaista eduskuntapuhetta kilpailukykykysymyksestä, julkisesta sektorista ja tasa-arvosta. Velkaantumisen pelko ja kilpailukykymantra johtivat pakko-lakeihin ja kiky-sopimukseen, jonka seuraukset julkisen sektorin naistyöntekijöille oikeutettiin miesvaltaisen yksityissektorin menestyksellä. Julkinen sektori nähtiin kalliina esteenä yksityiselle taloudella ja siten yhteiskunnalle.

Lisäksi kirjan kolmannessa osassa Ville Kainulainen käsittelee prekariaattia palvelustyötä ammattiyhdistystoiminnan kontekstissa. Olli Karsio, Lena Näre, Antero Olakivi, Liina Sointu ja Minna Zechner tutkivat omassa artikkelissaan vaivapolitiikkaa ja vanhuutta. Kirjan kolmannen osan päättää Helena Hirvosen, Laura Mankin ja Eeva Jokisen artikkeli, joka käsittelee ammatillista toimijuutta hoivasektorilla Lean-ajattelun kautta. Lean-ajattelu edustaa uudempaa ja ajankoh- taista julkisjohtamisen mallia, joka on otettu laajalti käyttöön julkisessa terveydenhuollossa.

Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia: Talouskriisistä tasa-arvon kriiseihin on tasa-arvoa käsittelevä kirja, jossa korostuu erityisesti talouspolitiikka. Sipilän hallituksen kausi oli Suomen tasa-arvopolitiikan synkin ajanjakso pitkään aikaan. Sen edesottamuksiin kuului muun muassa hallituksen muodostaminen miesenemmistöiseksi vastoin vakiintunutta käytäntöä, kiky-sopimus, subjektiivisen päivähoidon oikeuden raja- us sekä Timo Soinin aborttimarsi. Sipilän hallitus on osoitus siitä, miten vuosikymmenten tasa-arvopolitiikan saavutukset ovat kuitenkin pohjimmiltaan melko hauraita. Tämä on selkeästi vaikuttanut teoksen sisältöön ja painopisteeseen. On todennäköistä, että lähitulevaisuudessa Suomessa tulee olemaan oikeistokonservatiivisia hallituksia, jotka voivat lyhyessä ajassa heikentää tasa-arvoa ja saavutettuja etuja. Muun muassa tästä syystä tarvitaan feminististä tutkimusta talouspolitiikasta: budjeteista, rahoitusmekanismeista, selonteoista ja ohjelmista, ministeriöiden ja intressiryhmien vaikutusvallasta sekä näitä käytäntöjä ohjaavista ideologioista. *Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia* tuo osaltaan tärkeällä tavalla näitä asioita esille.

Hanna-Mari Husu

Nuoret siirtymässä

Kristiina Brunila & Lisbeth Lundahl (toim.): *Youth on the Move. Tendencies and Tensions in Youth Policies and Practices*. Helsinki: Helsinki University Press, 2020, 200 s. ISBN 978-952-369-008-0

Nuoruus ja nuori aikuisuus ovat elämänkulun näkökulmasta aikaa, jota luonnehtivat erilaiset siirtymät. Keskeisiä niistä ovat siirtymät peruskoulun jälkeiseen koulutukseen ja työelämään. Yhteiskunnissa, joita luonnehtivat Ulrich Beckiä mukailten erilaiset riskit ja epävarmuudet sekä eriarvoisuuden yksilöllistyminen, siirtymät eivät kuitenkaan ole aina mutkattomia. Kristiina Brunilan ja Lisbeth Lundahlin toimittamassa monipuolisessa teoksessa tarkastellaan käännekohtissa olevia nuoria ja nuoria aikuisia, joiden tulisi valita tulevaisuuden urapolkuja tai jotka ovat siirtymäprosessissa koulutusasteelta toiselle tai koulutuksesta työhön. Kirja koostuu toimittajien kirjoittamasta johdannosta, kahdeksasta empiirisestä kirjalu- luvusta ja epilogista. Empiiriset luvut on jaettu temaattisesti kahteen osaan, joista ensimmäisessä keskitytään nuorten elämäntulkun ja toimijuuteen siirtymässä. Toisessa osassa tarkastelun kohteena ovat nuorten